

گزارش پژوهشی ششم بهداشت انتظامی

بهداری کل ناجا
مرکز تحقیقات کاربردی

در این تحقیق به مآخذشناسی موضوع طب انتظامی با توجه به حیطه‌های مشخص شده در گزارش پژوهشی اول پرداخته می‌شود. در ابتدا به توضیح اجمالی در مورد موضوع طب انتظامی و حیطه‌های مشخص شده در گزارش پژوهشی اول می‌پردازیم و سپس مسأله مآخذشناسی را مطرح می‌کنیم.

طب انتظامی بازوی توانمند نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، در راستای تحقق آرمان بلند خود مبنی بر حفظ سلامتی و توانمندی پاسداران امنیت جامعه فعالیت می‌کند. طب انتظامی حیطه‌ای از علم پزشکی است که به آن دسته از موارد مرتبط با سلامت و بهداشت می‌پردازد که بطور مستقیم یا غیر مستقیم در ارتباط با امنیت و سلامت عامه مردم بوده و پرداختن به آنها نه تنها به لحاظ بهداشتی، بلکه از نظر امنیتی نیز قابل توجه هستند. به همین علت دست اندر کاران طب انتظامی، علاوه بر دانش پزشکی باید توانمندی‌های لازم در امور انتظامی نیز داشته باشند.

طب انتظامی بدلیل ساختار، مأموریت و ماهیت موارد مرتبط با آن یک حیطه کاملاً تخصصی است. جنس خاص مأموریت و شرح وظایف آن، باعث می‌شود که در بسیاری از موارد نیازمند همکاری نیروهای متخصص در رشته‌های مختلف با یکدیگر باشد. ساختار ایجاد می‌کند که همواره همگام با آخرین تحولات فناوری و دانش گام بردارد و ماهیت آن از سوی دیگر نیاز به انجام تحقیق و پژوهش، هم‌پنای و هم‌کاربری را ایجاد می‌کند.

حوزه‌های عملکردی طب انتظامی فقط در مسایل درمانی مرتبط با پزشکی و یا بهداشتی نیست. پژوهش‌های قابل انجام و دارای کاربرد موثر در حوزه طب انتظامی در واقع کاربردهای دانش‌های علوم پزشکی (شامل روانشناسی، بیولوژی، ژنتیک و علوم آزمایشگاهی) در مسایل انتظامی هستند. مانند کاربردهای علوم آزمایشگاهی و یا ژنتیک در مسایل تشخیص هویت. از سوی دیگر بسیاری از حیطه‌های کاربردی انتظامی با خود مسایل مرتبط با حیطه‌های ذکر شده به همراه می‌آورند. به عنوان مثال، طب هوایی در نیروهای هوای ناچا بدلیل حضور نیروی انتظامی در شرایط خاص پروازی، کاربرد خواهد داشت.

حوزه طب انتظامی مجموعه‌ای از واحدهای تحقیقاتی است که به منظور توسعه و هماهنگی در برنامه ریزی، تعیین سیاست‌های کلی، هدایت و نظارت بر فعالیتهای تحقیقاتی و پژوهشی در جهت اعتلای عملکرد بین بخشی و به روز شدن دانش و فناوری مورد لزوم برای نیروی انتظامی، ایجاد می‌شود.

از میان حیطه‌های مرتبط با طب انتظامی می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- ✧ پزشکی قانونی
- ✧ تشخیص هویت
- ✧ سم شناسی
- ✧ مرگ شناسی
- ✧ معاینه‌های پزشکی
- ✧ طب ترافیک
- ✧ غربالگری رانندگان
- ✧ احراز سلامت رانندگان
- ✧ عوارض جسمی و روانی ترافیک
- ✧ فوریت‌های پزشکی و همه‌گیرها
- ✧ مدیریت سلامت در بلایای طبیعی و سوانح
- ✧ مدیریت و کنترل همه‌گیرها
- ✧ اقدامات اورژانس در صحنه و پیش بیمارستانی

اعتیاد و سوء مصرف مواد
روشهای تشخیص سریع و فوق سریع
پیشگیری از سوء مصرف مواد
اصول درمان
روانپزشکی انتظامی
روانپزشکی بزهکاری
روانپزشکی اعتیاد
بهداشت انتظامی
آموزش بهداشت
بهداشت سربازان و مراکز پلیس
تغذیه و بهداشت آب
آسیبهای مرتبط با طبع انتظامی
حوادث ناشی از سلاحهای سرد و گرم
آسیبهای شغلی

این شماره از گزارش پژوهشی عمدتاً به حیطه بهداشت انتظامی پرداخته شده است. در شماره‌های دیگر از این گزارش حیطه‌ها مورد بحث واقع شده است.

امترهای رایج در حوزه طب انتظامی عبارتند از: تمام حیطه‌های مرتبط با طب انتظامی. سیستم بررسی می‌تواند بر هر یک از کلمه‌های کلیدی مرتبط با حیطه‌ها و یا بر اساس ترکیبی از آنها صورت بگیرد. معمولاً هر کلمه کلیدی خاصی را پوشش میدهد. این اطلاعات معمولاً در قالب اولویتهای تشخیصی مرکز، مقبولیت سازمانی، امنیت... بیان

ند. یابی، گردآوری، و تنظیم اطلاعات و پژوهشهای انجام شده در یک زمینه علمی. دانش اخذشناسی نامیده می‌شود. به تب مآخذشناسی معمولاً به شکل لیستی مرتب بر اساس حروف الفبا از منابع تحقیقاتی یک زمینه علمی در می‌آید. کارایی یک روش مآخذشناسی بستگی بسیار به منابع استفاده شده و تعریف درست علمی موضوع دارد. بانک

اتی به دست آمده معمولاً شامل موارد زیر است:

کتاب و مقالات علمی معتبر
استانداردها، پایگاههای داده، و مستندات رسمی
آزمایشگاههای علمی فعال
افراد و محققان مؤثر و فعال
تکنولوژیهای مطرح
طرحهای کلان اجرا شده
سازمانها و مراکز فعال
همایشها، سمینارها، مسابقات، کنفرانسهای داخلی و خارجی
وب سایتهای فعال و پایگاههای اطلاع رسانی

اهمیت این تحقیق از دو سو قابل بررسی است. یکم اهمیت مآخذشناسی است که در علوم مختلف لازم است و دیگر اهمیت خاص و قابل توجهی است که بررسی مسائل مرتبط با حوزه طب انتظامی با توجه و در راستای حیطه‌های مشخص استفاده برای اطلاع رسانی بیشتر یگان‌های مختلف سازمانی و بررسی و تشخیص اطلاعات پژوهشی بهداری و رفع مشکلات بهداری کل ناجا دارد. در ادامه از این دو جهت مسأله را واری می‌کنیم.

یکی از موانع عمده بر سر راه پیشرفت تحقیقات سازمانی کشور که همواره پژوهشگران را با مشکلات بسیاری مواجه کرده است پراکندگی منابع و ضعف اطلاعات پیرامون منابع و داده‌های تحقیق است. گردآوری و تنظیم اطلاعات مربوط به تولیدات علمی و فراهم کردن بانک‌های اطلاعاتی قابل دسترس پیرامون موضوعات تحقیقاتی خود یک فعالیت تحقیقاتی است که جایگاهی برجسته در میان مراکز پژوهشی دارد. مآخذشناسی هر رشته به جهت شناسایی مسیرهای طی شده و طبقه‌بندی داده‌های موجود از ضرورت‌های توسعه علم و پیشرفت هر سازمانی در کشور است.

در حال حاضر، بر سرتاسر دنیا ساختارهای نظامی - انتظامی تحقیقات روزافزونی در حوزه کاری خود و همچنین حوزه پزشکی و بیهوشی وجود دارد. این تحقیقات با رشد اطلاعات علمی و نیازهای بیشتر و بیشتر پژوهشی به سمت روش‌های دقیق و پایدار طب بندی اطلاعات پیش می‌رود. از سوی دیگر پیشرفت‌های اخیر کشور در زمینه‌های تحقیقاتی، رشد مسائل الکترونیکی، و مسائل مرتبط با حیطه‌های مختلف نظیر پزشکی قانونی، طب ترافیک، فوریت‌های پزشکی و همه‌گیرها، اعتیاد و سوء مصرف مواد، روان‌پزشکی انتظامی، بهداشت انتظامی، آسیب‌های مرتبط با طب انتظامی که به صورت مستقیم با نیازهای کارکنان سازمانی و همچنین جمعیت در ارتباط می‌باشد، تقاضای سازمان را برای طبقه بندی اطلاعات مورد استفاده و همچنین در دسترس قرار دادن اطلاعات بر مبنای مورد استفاده افزایش داده است.

به این ترتیب ضرورت تحقیق و طبقه بندی اطلاعات مورد نیاز تحقیقاتی جهت سهولت دسترسی بیشتر محققان محترم و التزام سازمان تحقیقات جهت انجام این کار توسط یگان‌های مختلف انتظامی در قالب گزارش پژوهشی شماره دوم، یکی از نیازهای اساسی سازمان است و مآخذشناسی آن گامی مهم، آغازین است که باید به نحو احسن و با روشی علمی پیگیری شود.

مآخذشناسی در علوم مختلف قدمی آغازین در انجام تحقیقات تولید محصولات است. به این ترتیب مآخذشناسی حوزه طب انتظامی با توجه و در راستای حیطه‌های مشخص در تحقیقات علمی کاربرد اساسی دارد. این تحقیقات می‌تواند در حوزه‌های مختلفی باشد از تولید محصول با کمک تکنولوژی‌های موجود و تحقیق در تکنولوژی‌های جدید. این تحقیقات در صورتی که منجر به محصول نهایی شود با تقاضای سازمانی روبروست. کاربردهای زیر برای آن قابل تصور است:

- ایده‌سازی تحقیقاتی برای محققان در این زمینه
- معرفی کتب و مقالات علمی معتبر
- اطلاع رسانی درخصوص استانداردها، پایگاههای داده، و مستندات رسمی
- معرفی آزمایشگاههای علمی فعال
- معرفی افراد و محققان مؤثر و فعال
- بررسی تکنولوژیهای مطرح
- بررسی طرحهای کلان اجرا شده
- اطلاع رسانی در خصوص سازمان‌ها و مراکز فعال
- معرفی همایشها، سمینارها، مسابقات، کنفرانسهای داخلی و خارجی
- معرفی وب سایت‌های فعال و پایگاههای اطلاع

این ترتیب مآخذشناسی طب انتظامی با توجه و در راستای حیطه‌های مشخص قدمی آغازین در برنامه‌ریزی‌های آتی تولید اطلاعات علمی و تسهیل دسترسی محققان محترم به منابع اطلاعاتی مورد استفاده است.

برابر اصلی یک مآخذشناسی محققان و مراکز پژوهشی، مدیران، و کارشناسان هستند. محققان و مراکز پژوهشی در ادامه تحقیقات، مدیران در جهت شناسایی نقاط و مسیرهای دارای پتانسیل رشد و برنامه‌ریزی، و کارشناسان برای رفع نیازهای دانش تکنولوژیک و شناسایی استانداردها از مآخذ استفاده می‌کنند.

براین عمده ترین کاربرد آن برای محققان بهداشتی کل ناجا، و همچنین دیگر یگانهای سازمان و محققان خارج سازمانی بود.

مآخذشناسی سابقه‌ای دیرین دارد و به عنوان یک قدم آغازین در هر تحقیق علمی شناخته می‌شود. از آن‌جا که شناسایی یک رشته‌ی تحقیقاتی در حال پیشرفت نیست سابقه‌ی پژوهشی برای آن قابل تصور نیست. البته استانداردهای مآخذشناسی وجود دارند که شناخته شده هستند و در منابع زیر قابل دسترسی‌اند.

- "Annotated Bibliography." The Writing Center. 2003. University of Wisconsin. Madison. 5 Mar 2004 <<http://www.wisc.edu/writing/Handbook/AnnotatedBibliography.html>>.
- Carlson, Laurie. "Annotated Bibliographies." 6 April 2004. KU Writing Center. University of Kansas. 8 April 2004 <<http://www.writing.ku.edu/students/docs/bib1.html>>.
- Engle, Michael, Amy Blumenthal, and Tony Cosgrave. "How to Prepare an Annotated Bibliography." 20 November 2002. Reference Services Division. Olin and Olin Libraries Cornell University Library. 8 April 2004 <<http://www.library.cornell.edu/okuref/research/ski128.htm>>.

استفاده از منابع مختلف بر اساس پایگاه‌های داده‌ای و اطلاعات تحقیقاتی نظیر

All EBM Reviews Journal Citation Reports (JCR) Biological Abstracts Library, Information Science Technology Abstracts (LISTA) CINAHL with Full Text OVID Databases Drug Information Full Text Ovid Medline EBM Reviews Full Text - Cochrane DSR, ACU Journal Club, and DARE Scopus EBM Reviews Cochrane Database of Systematic Reviews Ovid UpToDate Web UpToDate Essential Science Indicators (ESI) Web of Science International Pharmaceutical Abstracts (IPA) .irandoc.ir .sid.ir

همچنین مجلات مرتبط نظیر

Ebsco OVID Elsevier (ScienceDirect) Proquest Emerald BMJ Journals Iran Medex JAMA Archives Wiley/ Blackwell Thieme Medical Journals Magiran Springer Oxford journals MID Consult

ف. تحقیق:

هدف یا اهداف کلی:

هدف کلی در مآخذشناسی گردآوری و تنظیم اطلاعات مربوط به تولیدات علمی و فراهم کردن بانک‌های اطلاعاتی قابل دسترس پیرامون موضوعات تحقیقاتی است. به این ترتیب تحقیق انجام شده می‌تواند پایداری محکم برای ادامه‌ی تحقیقات

اهداف جزئی:

اهداف جزئی در این مآخذشناسی عبارتند از گردآوری، شناسایی و تنظیم منابع مرتبط با تشخیص هویت به کمک ردهای زیستی در قالب یک بانک اطلاعاتی.

کتاب و مقالات علمی معتبر

استانداردها، پایگاه‌های داده، و مستندات رسمی

آزمایشگاه‌های علمی فعال

افراد و محققان موثر و فعال

- تکنولوژیهای مطرح
- طرحهای کلان اجرا شده
- سازمانها و مراکز فعال
- همایشها، سمینارها، مسابقات، کنفرانسهای داخلی و خارجی
- وب سایتهای فعال و پایگاههای اطلاع رسانی

گزاره‌های تحقیق:

الف- سوال یا سوالات اصلی:

- سوالات اساسی که در طول یک مآخذشناسی باید پاسخ داده شود عبارتند از:
- موضوعی که دنبال می‌شود چیست؟ مرزهای آن کدام است؟
- کدام منابع از اهمیت اساسی برخوردارند؟ چه منبعی باید ذکر شود و کدام یک بی‌ارزش است؟
- آیا آنچه یافت شده است اساسی است یا که در جمع‌آوری مآخذ پیش‌دآوری شده؟

ب- سوالات فرعی:

- آیا مقاله ذکر شده سابقه نویسی معتبری است؟ آیا استنادات وی دقیق است یا قضاوت‌های شخصی را دخیل کرده است؟
- آیا مقاله ذکر شده در کنفرانس معتبری ارائه شده یا در مجله‌ی معتبری به چاپ رسیده است؟
- آیا کنفرانس یا مجله‌ی نمایه شده دارای اعتبار سابقه است؟ آیا پتانسیل تبدیل شدن به مجله یا کنفرانسی معتبر را دارد؟
- افراد لیست شده هر یک به چه میزان موثر هستند؟ براد در کدام زمینه موثر هستند؟ آیا تصمیم‌گیرنده و برنامه‌ریز است یا محقق است؟
- استانداردهای موجود در این زمینه کدام‌اند؟ کدام یک پایبندی می‌یابد، کدام یک در حال تغییر است؟
- کدام سازمان‌ها در این موضوع موثر هستند؟ کدام یک تصمیم‌گیرنده‌اند؟ استانداردها را چه کسانی تدوین می‌کنند؟

ج- فرضیه‌ها:

مآخذشناسی معمولاً شامل فرضیه‌ای نیست.

مبانی روش شناختی تحقیق:

مآخذشناسی معمولاً شامل متغیرهای یک پژوهش عادی نیست.

الف- روش تحقیق: نمایه‌سازی مآخذ مرتبط

ب- جامعه آماری و حجم نمونه: جامعه آماری محققان، تحقیقات، سازمان‌ها، استانداردها، و نشریات داخلی و خارجی هستند.

ج- روش نمونه‌گیری: روش نمونه‌گیری استفاده از تمام جامعه‌ی آماری است که به تشخیص محقق معتبر و قابل استناد است.

اطلاعات به هر سه صورت کتابخانه‌ای، میدانی و میدانی و کتابخانه‌ای جمع‌آوری می‌شود.

مهم‌ترین ابزار گردآوری اطلاعات رایانه متصل به شبکه‌ی جهانی اینترنت است. استفاده از مشاوران فعال داخلی نیز از ابزارهای دیگر است. رجوع به کتابخانه‌های دانشگاهی نیز از ابزارهای اساسی بوده است. اطلاعات معتبر بنا به تشخیص محقق ذکر می‌شود.

چکیده‌های مقالات فارسی حیطه بهداشت نظامی

نقش سابقه مجروحیت جنگی در ابتلا به HCV در نظامیان

علویان سیدمید، غلامی بردیا

ویروس هپاتیت C شایع‌ترین علت هپاتیت ویروسی به دنبال تزریق خون است و از علل بیماری مزمن کبدی، سرطان سلول کبدی و نیاز به پیوند کبد است. راه عمده انتقال ویروس هپاتیت C از راه خون است. غربالگری خون‌های تزریقی از سال ۱۳۷۵ متداول شد و قبل از آن مهم‌ترین علت انتقال تزریق خون بوده است ولی عوامل دیگری مثل اعتیاد به مواد مخدر تزریقی و داشتن شرکا مشترک نیز در انتقال بیماری نقش دارند.

جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در سالهای ۱۳۵۹ لغایت ۱۳۶۷ (بمدت ۸ سال) سبب مجروحیت و به دنبال آن، بستری در بیمارستان، اعمال جراحی و قطع عضو در تعداد کثیری از رزمندگان شده است. این مطالعه در اهداکنندگان خون سالهای ۱۳۷۶-۱۳۷۵ مراجعه‌کننده به مراکز انتقال خون تهران انجام شده است و از ۱۷۶ نفر مبتلا به HCV و ۱۷۷ نفر غیر مبتلا (شاهد) اطلاعات لازم به صورت جزایر مصاحبه رودرو اخذ شد. در آنالیز تک بعدی، سابقه تزریق خون، سابقه مجروحیت جنگی، اعتیاد به مواد مخدر تزریقی و تماس جنسی با فردی غیر از همسر خطر ابتلا را بیشتر می‌کند (نسبت شانس یا OR به ترتیب ۲۰، ۱۱، ۸، ۱۰۶ و ۵۰۳۵). سابقه ابتلا به HCV نیز خطر ابتلا به HCV را ۱۰۴ برابر بیشتر می‌کند. در آنالیز نهایی به روش دگرسیون لجستیک مشخص شده که در گروه نظامی، تنها سابقه مجروحیت جنگی به عنوان یک عامل مستقل در افزایش خطر ابتلا به HCV نقش دارد. این نقش معادل ۳۰۹ برابر می‌باشد. در نتیجه در افراد نظامی، سابقه مجروحیت در جبهه مهم‌تر از سایر عوامل مثل تزریق خون و بستری در بیمارستان می‌باشد.

بررسی اپیدمیولوژیک بیماری‌های قارچی سطحی و جلدی شایع در جانبازان استان‌های کرمان و اصفهان

افشاری محمدعلی*

* ایران، تهران، دانشگاه علوم پزشکی بقیه اله (عج)، دانشکده پزشکی، گروه میکروبیولوژی

به دنبال استفاده عراق از سلاح‌های شیمیایی، گروهی از رزمندگان با این گازها دچار مصدومیت گردیدند. با توجه به اینکه برخلاف سموم ارگانوفسفره، گاز خردل تمایل بیشتری به باقی گذاشتن اثرات تاخیری و مزمن در مصدومین دارد، لذا در طی یک بررسی که در طول ۸ ماه (۷۶-۱۳۷۵) بر روی جانبازان شیمیایی که با گاز خردل بصورت متوسط و شدید مصدوم گردیده و دارای پرونده در مراکز بنیاد دو استان اصفهان و کرمان بودند بصورت تصادفی انتخاب گردیده و مورد معاینه قرار گرفتند. برای تشخیص بیماری آنان از موارد مشکوک نمونه برداری بعمل آمد. از میان ۲۹۱ نفر مصدوم با گازهای شیمیایی ۷۸ نفر (۲۷٪) دارای ضایعات پوستی مشکوک بودند که از بین آنان ۱۱ نفر (۴٪) مبتلا به بیماری قارچی تینه آورسیکالر بودند و بیماری قارچی دیگری در آنان مشاهده نگردید. مبتلایان همگی در استان کرمان بودند و در استان اصفهان مورد مثبتی از نظر بیماری‌های قارچی مشاهده نشد.